

СОЦІОЛОГІЯ

УДК 316.483

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v038.2022.9>**І. В. Пиголенко**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3612-3243>кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри соціологіїНаціонального технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**О. П. Северинчик**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4980-6956>

старший викладач кафедри соціології

Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**М. А. Горячева**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5157-1909>

студентка факультету соціології і права

Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

КОНФЛІКТОГЕННІ ЧИННИКИ В СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Постановка проблеми. Політичний процес у будь-якій сучасній державі завжди повний протиріч та дилем. Вони, за певних умов та збігом обставин, можуть вилитися у зіткнення та конфлікти. Джерелом та основою цих конфліктів, в першу чергу, є протиріччя між політичним суспільством, як цілісною системою, та нерівністю індивідів і груп, включених в цю систему. Політичні конфлікти криються в ієрархії політичних статусів окремих людей та різних соціальних груп; їх можна прослідкувати і вивчати на всіх рівнях суспільства та політики. Вони характерні для всієї новітньої історії. На сьогоднішній день актуальним є дослідження саме чинників, що впливають на виникнення політичних конфліктів і шляхи їх вирішення. Чинник (фактор, від лат. *factor* – що робить, виробляє) – рушійна сила, причина будь-якого процесу, що визначає його характер або одну з основних рис [1, с. 1601].

Конфлікти в політиці відрізняються за масштабами, інтенсивністю та результативністю. Вони також можуть бути типізовані відповідно до характеру протиріч, що лежать в їх основі. Конфлікти бувають антагоністичні та неантагоністичні, внутрішні та зовнішні. Вони також можуть мати різні сфери свого вираження: політична, духовна, економічна сфера, сфера міжнародних відносин, зовнішня політика тощо. Слід зазначити, що політичні конфлікти часто мають еконо-

мічну основу та нерівність. Вони, дестабілізуючи громади, шляхом уповільнення економічного розвитку та посилення небезпеки, мають глибокий вплив на країни, що розвиваються. Саме тому, важливим є попередження виникнення конфлікту, його розростання та поширення. Для цього потрібно розуміти, які фактори призводять до конфліктів у політиці та знати механізми їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання політичної конфліктності має багату традицію в історії громадської думки. Французькі вчені періоду Реставрації і Липневої монархії (Ф. Гізо, Ф. Мінь, О. Тьєррі, Л. Тьєр та ін.) визнавали, що в міру загострення соціальних суперечностей серед бідних і багатих, загострюється політична конфліктність, що переростає в боротьбу класів. Е. Дюркгейм, Т. Парсонс, М. Вебер, Р. Мертон, Д. Дьюї вбачають у конфлікті аномалію політичного процесу, що порушує межі принципів і норм соціальної організації, а в політиці підтримку «соціальної солідарності» [12].

Більшість сучасних дослідників (Р. Дарендорф, Дж. Бертон, К. Ледерер та ін.) вважають, що політичні конфлікти відіграють позитивну роль у суспільному житті, бо подають суспільству і владі сигнали про існуючі суперечності, розбіжності в позиціях громадян і стимулюють дії, здатні поставити ситуацію під контроль. Дестабілізація влади

і дезінтеграції суспільства виникає не тому, що існують конфлікти, а від невміння врегулювати політичні протиріччя чи від елементарного ігнорування цих колізій [8, с. 150].

В українській науковій літературі проблема конфліктогенних чинників висвітлюється в працях В. Глушкова, В. Котигоренка, М. Осіпової, Г. Перепелиці, М. Примуша, О. Саханя, С. Сірого, Д. Шеренговського, М. Шульги та ін.

Вчені, які досліджують правові конфлікти в Україні, зазначають, що процес демократизації та переходу до ринкових відносин, який розпочався після проголошення незалежності України, посилив вплив конфліктогенних факторів у всіх сферах життя суспільства, зокрема в політиці.

Котигоренко В., у визначенні «конфліктогенних зон» в українській політичній системі поділяє їх на «інституціональну (держава та її владні інституції з судовими, виконавчими й законодавчими функціями, політичні партії, групи інтересів і т. д.); інформаційно-комунікативну (канали та засоби обміну інформацією між владою і громадянським суспільством); нормативно-регулятивну (правові регулятори, звички політичної поведінки)» [3, с. 15].

Запорукою успішного функціонування державної влади в цілому є конституційний баланс виконавчої та законодавчої влади. Але іноді функції гілок державної влади збігаються та суперечать одна одній. Таким чином, конфлікти виникають у тих сферах політичної системи, де виникають протиріччя між політичними інтересами різних груп правлячого класу. Їх концентрація в політичній системі і спричиняє політичну кризу. Ці актуальні питання мають своє місце в сучасному українському політичному житті і не завжди вирішуються законним і мирним шляхом.

Комплексна роль конфліктогенних факторів у вітчизняних умовах свідчить про певні закономірності їх виникнення та розвитку. Простежується чітка тенденція до генералізації конфлікту – він проектується з одного рівня на інший в результаті внутрішньої ескалації.

Метою статті є виявлення та систематизація конфліктогенних чинників, які існують в сучасному соціально-політичному просторі та впливають на виникнення політичних конфліктів.

Викладення основного матеріалу. За своєю сутністю «конфліктогенність» означає певну здатність суб'єкта породжувати конфлікт, воно походить від лат. «conflictus» – зіткнення, боротьба, вороже відношення та грец. “genesis” – поява, походження [10]. Під політичним конфліктом розуміється боротьба між певними суспільними силами з іншими за вплив на інститути політичної державної влади та управління, за участь в управлінні ресурсами, за доступ до прийняття суспільно значущих рішень, за монополізацію їхніх

інтересів та визнання їх загальними, за все, що утворює владу й політичне панування [6, с. 97].

З наукової точки зору, походження конфліктогенних чинників ґрунтується на прагненні поєднати три рівні аналізу, запропоновані К. Волтсом, – рівень індивіда, міжнародної системи та держави [15].

Існує низка конфліктогенних факторів, що потенційно можуть вилитися у політичний конфлікт. У даному контексті слід підкреслити, що умови конфліктогенності можуть бути специфічними та проявлятися окремо для кожного конфлікту, у свою ж чергу, конфліктогенні чинники є більш універсальними та їх можна класифікувати.

Для безпосереднього початку конфлікту потрібний певний стимулюючий фактор, який і виступає приводом до конфлікту. Чинник визначається ще й як рушійна сила процесу, що відбувається, і необхідна умова його здійснення.

Між конфліктом і чинником не завжди простежується чітко визначений зв'язок, а у деяких випадках існування цього зв'язку може і не призводити до розгортання конфлікту. Тому є важливим розглядати суперечливі чинники та елементи як взаємопов'язані компоненти дослідження, оскільки одні можуть виникати з інших факторів й доповнюватися [5, с. 26–27].

Кожна політична система має свою власну ієрархію політичного статусу: одні – панівні, інші – підлеглі, де існує політична нерівність і пов'язані з нею протиріччя, які є первинним об'єктивним джерелом латентних конфліктів, що можуть трансформуватися у відкриті. Цьому сприяє кілька чинників: по-перше, забезпечення того, що власний інтерес є головним джерелом мотивації будь-якої діяльності міжнародних акторів, особливо під час конфліктів. По-друге, основним чинником ескалації є саме несумісність або протилежність інтересів щодо об'єкту конфлікту.

Тому, важливу роль у виникненні політичної кризи можуть відігравати такі чинники як відчуження народних мас від держави, органів державної влади, місцевого самоврядування; низький рівень громадської самосвідомості мас, незадовільна інформованість їх про реальний стан справ; високий рівень активності опозиційних структур; позиція засобів масової інформації; нерішучість, некомпетентність відповідальних осіб.

Поведінка і ставлення окремих політичних акторів варіюються залежно від відмінностей у політичних інститутах, політичній культурі, стилях керівництва, соціальних нормах тощо. Вони формуються внаслідок складного поєднання культури, контексту та індивідуальних особливостей. З цього виникає політичне інакомислення та антагоністична поведінка.

Політичне інакомислення відноситься до розбіжностей щодо політичних принципів та питань між політичними партіями. Сторони можуть розходитися в думках щодо політичних цілей або мати різні погляди на те, як їх досягати. Високий рівень політичної незгоди між партіями означає, що їхні позиції з політичних питань теоретично далекі одна від одної, тоді як низький рівень – навпаки. Рівень незгоди може змінюватись, залежно від проблем, що виникають. Коли групи мають різні уявлення про хороше життя, вони часто наголошують на важливості різних речей і можуть ставити зовсім різні або несумісні цілі. У деяких випадках одна група може розглядати переконання та дії іншої групи як фундаментально порочні, що виходять за межі терпимості і потребують активної, цілеспрямованої опозиції.

Антагоністична поведінка стосується того, як політичні діячі діють по відношенню один до одного. Високий ступінь антагоністичної поведінки означає акти відкритої критики стосовно інших політичних партій, акцент на їх відмінностях і стратегічні дії, спрямовані на те, щоб інші актори не мали політичного впливу [14]. І, навпаки, кооперативна поведінка означає, що сторони применшують існуючі партійні розбіжності та прагнуть угоди між партіями. Існує велика ймовірність співпраці між партіями зі схожими позиціями з політичних питань. І, навпаки, сторонам, які знаходяться далі одна від одної, буде важко співпрацювати. Аспект антагоністичної поведінки включає відносини між усіма сторонами.

Конфлікт виникає, коли є відчуття дисбалансу та сумнівів щодо справедливості винагороди та оцінки внесків. Це може виявлятися у формі зниження власної ролі та самооцінки; згоди на принизливе становище; протесту; вимоги компенсації від іншої сторони. Могутній соціальний протест характерний для тих соціальних класів, які найгостріше відчують несправедливість свого статусу. У міру того, як конфлікт переходить у більш гостру стадію, учасники відчують ніби інша сторона має більше свободи вибору дій, а їхні власні дії стають вимушеними.

Конфлікт також може спричинити соціальна несправедливість, наприклад, дискримінація. Зараз можна говорити про тенденції, що основні протиріччя індустріального суспільства неможливо вирішити в рамках капіталістичної системи. Очікується, що в найближчому майбутньому класовий поділ стане набагато суворішим, ніж будь-яка попередня форма соціальної нерівності. Особлива небезпека цієї соціальної поляризації полягає в тому, що утворюються соціальні групи з діаметрально протилежними видами діяльності та результатами, що може призвести до соціального конфлікту та політичного розколу [9, с. 134–135].

Політичний конфлікт, яким би він не був, завжди мотивується ідеологічно, а усвідомлюється через символи. Ідеологія – це загальні переконання, думки та цінності групи, класу чи суспільства. Хоча не всі цінності та переконання в ідеології одностайно визнаються всередині групи, вони широко поширені та поділяються [13]. Ідеологічний компонент відіграє мобілізуючу та організуючу роль у поведінці та діях протилежних суб'єктів. Політичні позиції можуть сприйматися залежно від ідеології.

Ідеологічною основою політичного конфлікту є знання, трансформоване й використовуване як сила влади. Вона проявляється у всіх структурних елементах, а також у характері та формі їх виникнення та розвитку. Тому що не існує однозначного складу протилежних сил [6, с. 98]. Разом із правлячими, домінуючими політичними групами, елітами, партіями, лідерами змінюється склад учасників і змінюються лідери, залежно від гостроти ситуації та конфлікту, завдань, змісту і гасел боротьби. Крім того, нові еліти можуть з'явитися як провідні сили на різних етапах одного й того самого великого політичного конфлікту (наприклад, революція чи контрреволюція), тоді як попередні еліти можуть бути витіснені. Суб'єкти політичного конфлікту постають його реальними агентами за умови оволодіння певними організаціями та інститутами.

Україна перебуває в зоні політичних конфліктів, в основі багатьох з них лежать геополітичні чинники, які дають підстави для твердження про розвиток тероризму в Україні. Виходячи з існуючих протиріч та чітких інтересів різних геополітичних сил, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Геополітичні сили визначають чи відбувається активізація інших конфліктних ситуацій – політичних, етнічних, регіональних, конфесійних [2, с. 160]. Вони є рушійною силою процесу регіоналізації та дезінтеграції української території, шляхом дестабілізації внутрішньої ситуації.

Зараз Україна знаходиться в особливій геополітичній системі координат, і стратегічний характер її положення зумовлює можливість посилення та подальшого розвитку окремих конфліктів. Територіальні, етнополітичні, конфесійні конфлікти трансформуються у відкриту боротьбу, із застосуванням насильства і терору. Наразі – шляхом застосування збройної сили росії проти суверенітету і територіальної цілісності України.

При дослідженні конфліктів, важливим є визначення способів і шляхів їх вирішення. Під «вирішенням конфлікту» розуміється широка програма ненасильницької трансформації суспільств, залучених у конфлікт, з кінцевою метою усунення основних причин конфлікту. Вивчаючи проблему вирішення конфліктів, конфліктологи зосереджуються на найглибших

коренях конфлікту, які трансформуються або усуваються. Термін «вирішення конфлікту» у цьому сенсі є більш ширшим за значенням, ніж «завершення конфлікту» або «мирне врегулювання» [4, с. 201].

Варто зазначити, якщо конфлікт уже проявився у насильницькій формі, то це свідчить про те, що спроби вирішити конфлікт ненасильницьким шляхом у рамках існуючої політичної системи зазнали невдачі і конфлікт вийшов з-під контролю владної структури. Це призводить до серйозних змін у змісті конфліктної діяльності. На порядку денному – мирне розв'язання насильницьких конфліктів і подальша трансформація їх у миротворчий процес.

Політичні конфлікти на початкових стадіях передбачають право на самовизначення суб'єктів конфлікту. Часто відбувається довільне розмежування агентів конфлікту, навмисне чи випадкове змішування справжніх конфліктогенних причин з помилковими чи уявними, важливих – з неважливими, випадкових – із закономірними. Залежно від політичних позицій суб'єкта та ліній конфлікту, виділення протилежностей приймається як один із варіантів їх протистояння, а частіше – поєднання кількох із них [6, с. 97–98].

Іноді корінні причини можуть бути настільки глибокими, що ні мирна угода, ні війна, не зможуть їх усунути. Зусилля з вирішення конфлікту спрямовані не на усунення конфлікту, а на перетворення насильницького конфлікту в мирний процес соціальних і політичних змін.

Діяльність із мирного врегулювання, трансформації та вирішення конфліктів є основою для побудови миротворчої стратегії чи миротворчої операції. Миротворчість означає рух за подолання збройних конфліктів, пошук мирних рішень, закріплення їх у мирних угодах, а також ведення переговорів для консолідації та зміцнення миру. Аналізуючи значення миру та мирних відносин, конфліктологи та дослідники миру використовують більш вузькі поняття: «негативний мир» і «позитивний мир». Один з дослідників проблем миру, Кеннет Боулдінг, запропонував наступне розуміння цих двох сторін миру: «З негативної сторони мир можна розуміти як відсутність чого-небудь – відсутність безладу, напруженості, насильницького конфлікту і війни. З позитивної сторони мир означає умову ефективного управління, впорядкування дій з вирішення конфлікту, гармонію, властиву зрілим відносинам між сторонами. Позитивне поняття миру є умінням ефективно управляти конфліктом і розвитком широкої системи впорядкованих відносин, яка об'єднує сторони, що раніше були ворожими» [4, с. 202].

Отже, при вирішенні політичних конфліктів можуть використовуватися різноманітні методи і прийоми, всі вони засновані на врахуванні психо-

логічних аспектів конфліктної ситуації [7, с. 124]. Як зазначалося вище, у розвитку та загостренні конфлікту негативну роль відіграє специфіка сприйняття іншою стороною один одного. Тому, вирішуючи конфлікти, варто шукати способи змінити таке сприйняття.

Позицію про необхідність запобігання конфліктам поділяють далеко не всі дослідники. Ця позиція є спільною для тих науковців, хто ставиться до конфлікту як до суспільної загрози. Водночас чимало політологів вважають конфлікт нормою, неминучою реальністю і позитивним явищем, що сприяє прогресивному оновленню суспільства.

У світовій практиці варто все ж таки впливати на чинники, що можуть провокувати конфлікти в політиці. Ось деякі зі способів:

1. Лідерство для запобігання та припинення конфліктів. Потрібне більш рішуче й сміливе керівництво, щоб усунути розбіжності, що вкоренилися в політичних позиціях, і спрямовувати загальнонаціональний дискурс та процес прийняття рішень на підтримку людяності інших. Лідери повинні використовувати своє становище, щоб досягати кращих результатів для нужденних людей і брати на себе зобов'язання щодо стійкої участі.

2. Завчасна дія. Національні уряди, регіональні та міжнародні організації мають більш ефективно виявляти ранні ознаки порушень прав людини та погіршення ситуації. Бути готовими діяти до того, як ситуація ще більше погіршиться. Міжнародна спільнота має продемонструвати велику рішучість швидко домагатися політичної єдності для усунення напруженості та зниження рівня насильства. Історії успіху у запобіганні та вирішенні конфліктів слід фіксувати та просувати. Наразі ООН вже тестує систему аналізу загроз, що виникають у кризовий період та їх джерела. Розробляючи сценарії відвернення цих загроз та мінімізації негативних наслідків неправильних управлінських рішень; даючи адекватну і своєчасну оцінку характеру, інтенсивності і ступеня небезпеки конфлікту.

3. Інвестування. Уряди та міжнародне співтовариство мають інвестувати у цілеспрямований та стійкий потенціал для подолання більш ніж однієї кризи одночасно. Це має супроводжуватися передбачуваною та довгостроковою політичною участю та фінансовими вкладеннями у розвиток мирних та інклюзивних товариств, зміцнення законних інститутів та поживлення ринку економіки.

4. Участь у прийнятті рішень. Активна участь громадянського суспільства в політичних та управлінських процесах має вирішальне значення для стійкого запобігання та вирішення конфліктів. Діалог на основі віри, що підтримується для

забезпечення стабільності, примирення та соціальної згуртованості. Знання, технології та вплив бізнес-лідерів використовуються для просування стійких рішень, що забезпечують стабільність та гідність життя людей.

Висновки. Передумова виникнення конфлікту у політиці пов'язана з існуванням конфліктогенних чинників, які можна визначити як сукупність процесів, явищ та подій, що існують у державному та міжнародному житті. Вони простежуються завдяки політичній комунікації. Будь-який політичний конфлікт у суспільстві має свої причини та конфліктогенні фактори формування, явні та латентні інтереси сторін, етапи розгортання та форми протистояння.

На актуалізацію суперечок у політиці впливають наступні конфліктні чинники. По-перше, політичний режим, система процесів, які позначаються на соціальній напруженості. По-друге, нерівність у розподілі засобів виробництва, що викликає соціальну незадоволеність владою. Спільним для всіх політичних конфліктів є й те, що вони торкаються інтересів чи цінностей, які учасники спору вважають критично важливими для свого виживання. Найбільш впливові фактори включають у себе моральні цінності сторін, ідентичність та основні людські потреби.

Таким чином, сукупність цих чинників потенційно виливаються у міжнародні конфлікти, проте умови для такого переходу обмежені через політичну нестабільність міжнародних акторів, деякі інституційні й правові обмеження та збалансовану структуру міжнародної системи, конфлікти можуть мати тенденцію вирішуватися на ранніх стадіях або не розвиватися взагалі.

Однак у разі виникнення суперечок, політична конфліктність буде нести в собі руйнівний вплив на поглиблення індивідуальної недовіри до інститутів влади, формування подвійних стандартів та суперечливих настанов у свідомості особистості, загострення когнітивного дисонансу, що призводить до політичної пасивності, відчуження громадян від політики, соціальної фрустрації та гальмування розвитку громадянського суспільства.

У зв'язку з цим, для попередження означених конфліктів у майбутньому, варто впливати на чинники, застосовуючи такі підходи як лідерство, завчасна дія, інвестування, участь у прийнятті рішень. А в разі наявного розпалювання політичного конфлікту слід перетворювати його вирішення з насильницьких форм у ненасильницькі (миропідтримка, миростановлення і миробудівництво).

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т. Бусел та ін. ; за ред. В.Т. Бусел. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

2. Глушков В. О. Конфліктогенні зони України в умовах нового світового порядку. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Право»*. 2020. № 1. С. 157–161.

3. Котигоренко В. О. Конфліктогенні зони політичної системи України. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2009. Вип. 17. С. 15–19.

4. Осіпова М. Ю. Основні напрямки подолання конфліктогенних чинників міжнародних відносин. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2005. Вип. 23. С. 199–204.

5. Перепелиця Г. М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. Київ : Стило, 2003. 254 с.

6. Примуш М. Політичні конфлікти та їх типи. *Політичний менеджмент*. 2010. № 1. С. 96–104.

7. Примуш М. Психологічний чинник політичних конфліктів. *Український науковий журнал. Освіта Regionu*. 2009. № 1. С. 124–129.

8. Сахань О. М. Деструктивний вектор політичної конфліктності в розвитку сучасного українського суспільства. *Український соціум*. 2011. № 2. С. 149–160.

9. Сірий С. Чинники конфліктності в міжнародних соціально-економічних і політичних процесах. *Політичний менеджмент*. 2010. № 2. С. 128–138.

10. Шеренговський Д. В. Поняття та сутність конфліктогенності міжнародних систем. *Академія*. 2011. URL: <http://surl.li/ebniy> (дата звернення: 15.12.2022).

11. Шеренговський Д. В. Поняття та сутність міжнародного конфлікту в науці про міжнародні відносини. Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. Одеса, 2011. Вип. 43. С. 98–108.

12. Durkheim Emile *The Division of Labor In Sociey / Translated by George Simpson*. New York, 1960. 439 p.

13. John T. Jost, Christopher M. Federico, and Jaime L. Napier *Political Ideology: Its Structure, Functions, and Elective Affinities. Annual Review of Psychology*. 2009. P. 307–337.

14. Skoog L., Karlsson D. Causes of party conflicts in local politics. *Political Studies association*. 2018. Vol. 38. Issue 2. P. 182–196.

15. Waltz K. *Man, the State and War*. New York: Columbia University Press, 1959. 263 p.

Анотація

Пиголенко І. В., Северинчик О. П., Горячева М. А. Конфліктогенні чинники в соціально-політичному просторі. – Стаття.

У статті розглядаються конфліктогенні чинники в політиці, їх існування та причини виникнення. Розглянуто походження конфліктних чинників в історії політичної думки. Конфлікти в політиці відрізняються за масштабами, інтенсивністю та результативністю, тому є характерними для всієї новітньої історії. На сьогоднішній день актуальним є дослідження саме чинників, що впливають на виникнення політичних конфліктів і знаходження шляхів їх вирішення.

Представлена детальна інформація про те, які чинники спричиняють конфлікти в політиці. Розглянуто політичну конкуренцію, яка включає в себе політичне інакомислення та антагоністичну поведінку окремих політичних акторів. Проаналізовано психологічні та

соціальні чинники, що впливають на виникнення конфліктів. Розглянуто ідеологічну основу виникнення конфліктів.

Процес демократизації та переходу до ринкових відносин, який розпочався після проголошення незалежності України, посилив вплив конфліктогенних факторів у всіх сферах життя суспільства, зокрема в політиці. В роботі представлені думки українських науковців щодо причин виникнення конфліктів в політичній сфері.

Розглянуто вирішення конфлікту у вигляді можливих насильницьких та ненасильницьких форм. Визначені найбільш оптимальні шляхи попередження конфліктогенних чинників та політичних конфліктів для уникнення їх в майбутньому. Розкрито думку, що вирішення конфлікту спрямоване не на усунення конфлікту, а на перетворення насильницького конфлікту в мирний процес соціальних і політичних змін.

Ключові слова: конфлікт, політичний конфлікт, конфліктогенні чинники, фактори конфліктогенності, вирішення конфлікту.

Summary

Pygolenko I., Severynchuk O., Goriacheva M. Conflictogenic factors in the socio-political space. – Article.

The article about conflict-causing factors in politics, their existence and causes. The origin of conflict factors

in the history of political thought is considered. Conflicts in politics vary in scale, intensity and effectiveness, so they are characteristic of the entire recent history. Today, the research of the factors influencing the emergence of political conflicts and finding ways to resolve them is relevant.

Detailed information is presented on what factors cause conflicts in politics. Political competition, which includes political dissent and antagonistic behavior of individual political actors, is considered. Psychological and social factors affecting the occurrence of conflicts are analyzed. The ideological basis of conflicts is considered.

The process of democratization and transition to market relations, which began after the declaration of Ukraine's independence, increased the influence of conflict-causing factors in all spheres of social life, particularly in politics. The work presents the opinions of Ukrainian scientists regarding the causes of conflicts in the political sphere.

The resolution of the conflict in the form of possible violent and non-violent forms is considered. The most optimal ways of preventing conflict-causing factors and political conflicts in order to avoid them in the future are determined. The opinion that the resolution of the conflict is aimed not at the elimination of the conflict, but at the transformation of the violent conflict into a peaceful process of social and political changes is revealed.

Key words: conflict, political conflict, conflict-generating factors, conflict-generating, conflict resolution.